

KLASTER TUSHUNCHASI VA UNI TA'LIM SOHASIDA QO'LLASH

Karshiboyeva Shoira Sindarkulovna*TKTI Yangiyer filiali**“Umumiy fanlar va jismoniy tarbiya” kafedrası o`qituvchisi,***Turdibekov Sherzod Zokirbek o`g`li-***TKTI Yangiyer filiali, Menejment yo`nalishi talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada klaster tushunchasi va uni ta'lim sohasida qo'llash to'g'risida tadqiqot olib borilgan. Umuman aytganda, klaster tizimi muhim toifalaridan biri bo'lib, ta'lim sohasini rivojlantirishning umumiy maqsadiga erishish bilan bevosita bog'liq degan xulosaga kelishimiz mumkin ekan.

Kalit so`zlar: Klaster, korxona, tashkilot, ta'lim, ta'lim tizimi, zamonaviy ta'lim, rag'batlantirish, pedagogik texnologiya, intellektual mulk, samaradorlik, raqobat, muvaffaqiyat.

Klaster - bu axborotni tashkil qilishning grafik shakli asosiy semantik birliklar aniqlanadi va shaklda qayd etiladi ular orasidagi barcha aloqalarni ko'rsatadigan diagrammalar. U ta'limni tizimlashtirish va umumlashtirishga yordam beradigan tasvir material Klaster tanqidiy fikrlash usullaridan biri sifatida Zamonaviy ta'lim tizimi rivojlanishga qaratilgan mustaqil fikrlaydigan talabalar. Tanqidiy fikrlash intellektual rivojlanishni rag'batlantiruvchi pedagogik texnologiya talabalar. Klaster uning usullaridan (texnikalaridan) biridir.

Tanqidiy fikrlashning xususiyatlari uch bosqichning mavjudligini o'z ichiga oladi:

- qo'ng'iroq qilish,
- tushunish,
- aks ettirish.

Birinchi bosqichda barcha ishtirokchilarni faollashtirish va jalb qilish sodir bo'ladi mjarayonga jamoa. Maqsad - mavjud narsalarni takrorlash ushbu mavzu bo'yicha bilim, assotsiativ qatorni shakllantirish va shakllantirish javob topmoqchi bo'lgan savollar. Tushunish bosqichida axborot bilan ishlash tashkil etiladi: matnni o'qish, fikrlash va tahlil qilish olingan faktlar. Fikrlash bosqichida olingan bilimlar ijodiy faoliyat natijasida qayta ishlanadi va xulosalar chiqariladi.

Klaster yaratishning asosiy tamoyillari

Klaster ko'rinishida yoki sun'iy yo'ldoshlari bo'lgan sayyora modelida ishlab chiqilgan. IT markazda asosiy tushuncha, fikr, tomonlarda ko'rsatilgan markaziy tushunchaga bog'langan yirik semantik birliklar to'g'ri chiziqlar. Bu so'zlar, iboralar, jumlar, berilgan bilan bog'liq g'oyalar, fikrlar, faktlar, tasvirlar, assotsiatsiyalarni ifodalash va allaqachon markaziy sayyoraning “sun'iy yo'ldoshlari” atrofida bo'lishi

mumkin. Mavzuni to'liqroq ochib beradigan kamroq ahamiyatli semantik birliklar va mantiqiy aloqalarni kengaytirish va o'rganilayotgan narsadagi fikrlar va faktlar yordamida ularni asoslab, toifalarni aniqlay olish muhimdir.

Darsda klaster tuzish qoidalari

Darsning tashkil etilishiga qarab, klaster tuzilishi mumkin doskada, alohida varaqda yoki har bir talaba uchun daftarda individual topshiriqni bajarish. Klaster tuzishda tavsiya etiladi ko'p rangli qalamlar, qalamlar, qalamlar, markerlardan foydalaning. Bu ba'zi bir aniq fikrlarni va aniqroq ta'kidlash imkonini beradi umumiy rasmni ko'rsatish, barchasini tizimlashtirish jarayonini soddalashtirish ma'lumot.

Klaster usulini qo'llash

Klaster usulidan deyarli barcha darslarda foydalanish mumkin, bilan turli mavzularni o'rganish. Ushbu usuldan foydalanganda ish shakli mutlaqo bo'lishi mumkin

har qanday: individual, guruh va jamoaviy. Masalan, sahnada qiyinchilik, bu har bir talaba yaratadigan individual ish bo'ladi daftarlarning shaxsiy klasteri. Yangi bilimlar paydo bo'lganda, o'tilgan materialni birgalikda muhokama qilish, shaxsiy asosda chizmalar va darsda olingan bilimlarni hisobga olgan holda, umumiy grafik diagrammasi. Klaster tashkil qilish usuli sifatida ishlatilishi mumkin sinfda va uy vazifasi sifatida ishlash.

Misol.

Misol tariqasida darsda klaster yaratishni ko'rib chiqamiz. "Monarxiya" mavzusini o'rganishda ijtimoiy tadqiqotlar. Ishning eng boshida Talabalar ushbu masala bo'yicha barcha bilimlarini ifoda etadilar, taxminlar va assotsiatsiyalar. Masalan: boshqaruv shakli, hokimiyat, bosh davlatlar, qirol, monarx, avtokratiya. O'qituvchi ularni doskaga yozib qo'yadi.

Shundan so'ng darslikdan paragraf o'qiladi. Bilan tanishish jarayonida material (yoki o'qish natijasida), diagramma yangi bilan to'ldiriladi faktlar. O'qituvchi ularni rangli bo'lar yordamida yakunlaydi. Dars natijasi sodiqlik yoki muhokama bilan, natijada rasm tahlil bo'lishi kerak dastlabki hukmlarning noto'g'riligi va olinganlarni umumlashtirish ma'lumot.

Texnikani qo'llashning afzalliklari va natijalari klasterdan foydalanish quyidagi afzalliklarga ega:

- katta hajmdagi axborotni qamrab olish imkonini beradi;
- o'quv jarayoniga jamoaning barcha a'zolarini jalb etadi;
- bolalar faol va ochiq, chunki ular qo'rquv yo'q, xato qilish, noto'g'ri hukm chiqarish.

Ushbu ish davomida quyidagi ko'nikmalar shakllanadi va rivojlanadi:

- savol berish qobiliyati;
- asosiy narsani ajratib ko'rsatish;

- sabab-oqibat munosabatlarini o`rnatish va qurish;
- muammoni yaxlit tushungan holda alohidadan umumiya o`tish;
- solishtirish va tahlil qilish;
- qiyoslash.

Foydalangan adabiyotlar:

1. Демченко З. А., Быковский Е. И. Экономическая эффективность предприятия: понятие, сущность, показатели, способы определения // Наука XXI века. – 2016. – 142–143 с.
2. Макконнелл, К. Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика: пер. 17-го англ. изд. – М.: ИНФРА-М. – 2009. – 916 с.
3. [Hududlarda Tadbirkorlik Tashabbuslarini Qollab-Quvvatlash Va Loyihalashtirish Istiqbollari](#). Obidov Rasul Abdulxayevich - PEDAGOGS jurnali, 2023
4. Государственная поддержка по повышению эффективности территориально-отраслевой кооперации в фермерских и дехканских хозяйствах Р.А. Обидов
5. Hududlarda Tadbirkorlikni Rivojlantirishning Dolzarb Masalalari, Obidov Rasul Abdulxayevich, PEDAGOGS jurnali 33 (2), 2023
6. System Of Clustering Of Universities In The Educational Market, Shoira Karshiboyeva Sindarkulovna - International journal of advanced research in education, 2023
7. Iqtisodiyotning Modernizatsiyalash Sharoitida Korxonalarda Foyda Tushunchasi, Karshiboyeva Shoira Sindarkulovna, DJ Bahodir o`gli - ... of Scientific Conference on Multidisciplinary Studies, 2023
8. Kichik Biznes Va Xususiy Tadbirkorlik Korxonalarini Rivojlantirishda Innovatsion Marketingdan Foydalanish Yo'llari, Karshiboyeva Shoira Sindarkulovna - PEDAGOGS jurnali, 2023